“ТАСДИҚЛАЙМАН”
Юристлар малакасини ошириш
маркази директори

_________________ **А. Рахматов**

2021 йил 18 январь

Туман (шаҳар) адлия бўлимлари ходимларининг
кредит-модуль тизими асосида малакасини ошириш курсининг

“КАСБИИ ФАОЛИЯТ МАҚСАДЛАРИДА КОМПЬЮТЕР ТАРМОҚЛАРИ, ИНТЕРНЕТ, ЭЛЕКТРОН ПОЧТА ВА ТАРМОҚ ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ”

номли

ТАНЛОВ МОДУЛЬ ДАСТУРИ

ТОШКЕНТ – 2021

СЎЗ БОШИ

Ўқув модулининг **мақсади** тингловчиларга касбии фаолият мақсадларида компьютер тармоқлари, интернет, электрон почта ва тармоқ технологиясидан фойдаланишбўйича қўшимча назарий билимлар бериш ҳамда касбий кўникмаларини янгилаш ва чуқурлаштириш ҳисбланади.

Ўқув модули туман (шаҳар) адлия бўлимлари бошлиқлари ва ходимларини хизмат фаолиятида компьютер тармоқлари, интернет, электрон почта ва тармоқ технологияларидан фойдаланиш ва ахборот хавфсизлиги, “Microsoft office” дастурлари ва бошқа замонавий дастурий воситаларидан касбий фаолиятда фойдаланиш тартиби ва қоидалари ҳамда хорижий тилдаги интернет сайтларидан ўз соҳасига оид материалларни танлаб олиш ва таҳлил қилиш тартиби бўйича қўшимча назарий билимларини мустақил таълим олиш йўли билан кенгайтириш ва ўзлаштирган назарий билимларини амалий машғулотларда мустаҳкамлашга замин яратади.

Мазкур ўқув модули “Туман (шаҳар) адлия бўлимлари ходимларининг малакасини ошириш курси”нинг таркибини ташкил этади ва тингловчи томонидан ўқув курси бўйича малака ошириш жараёнида танлов асосида ўзлаштирилиши мумкин.

Марказ томонидан мазкур модуль дастурининг мавзулари бўйича ойда бир марта онлайн маъруза (вебинар) ташкил этилади.

Марказ веб-сайти орқали ҳар ойнинг охирида кейинги ой учун онлайн маъруза (вебинар) ўтказиладиган сана, вақти, мавзуси, маърузачининг фамилияси, исми ва отасининг исми ҳамда лавозими кўрсатилган эълон берилади.

Онлайн маърузалар икки академик соатгача давом этиши мумкин.

Тингловчи томонидан белгиланган кредит бирлигини жамлаш учун тавсия этилган модуль дастурлари мавзуларини ўзлаштирганлик даражасини аниқлаш ва баҳолаш мақсадида малака ошириш курси ҳар 12-ойининг 15 санасидан сўнг 10 кунлик муддатда тингловчиларни ўқув гуруҳларига тақсимлаган ҳолда онлайн оралиқ назорати қабул қилинади.

Оралиқ назорати натижасига кўра комиссия хулосаси асосида тингловчига баллар ҳисобида тегишли кредит бирликлари ажратилади ва бу ҳақда электрон рейтинг дафтарчасида қайд этиб борилади.

Оралиқ назоратидан ўтолмаган тингловчига 60 кун ичида малака оширишнинг тегишли йилига мўлжалланган модуль дастурларини ўзлаштириб, ушбу оралиқ назоратини қайта топширишга имкон берилади.

Ўқув курсининг учинчи йили якунида тингловчи томонидан 3 кредит бирлиги ҳажмига тенг баллар тўплагандан сўнг тингловчилардан якуний синов имтиҳони қабул қилинади. Суҳбатдан ўтиш натижалари синов имтиҳони қайдномасида “синовдан ўтди” ёки “синовдан ўтмади” деб баҳоланади ҳамда комиссия раиси ва унинг аъзолари томонидан имзоланади.

Белгиланган микдордаги кредит бирликларини тўплай олмаган тингловчилар якуний синов имтиҳонига қўйилмайди.

Оралиқ назорати ва якуний синов имтиҳони Марказ директорининг буйруғи билан тузилган комиссия томонидан “Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Юристлар малакасини ошириш маркази тингловчиларинингбилимини назорат қилиш тартиби ва баҳолаш мезонлари тўғрисидаги низом” талаблари асосида қабул қилинади.

Изоҳ хати: Ўқув модули дастури Ўзбекистон Республикаси адлия вазирининг 2020

йил 17 декабрдаги “Адлия органлари ва муассасалари ходимларининг малакасини ошириш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари ҳақида”ги 273-ум-сон буйруғи асосида ишлаб чиқилган.

ЎҚУВ МОДУЛИНИНГ ТУЗИЛИШИ ВА ЎҚУВ ЮКЛАМАСИ ҲАЖМИ

Т/р	Мавзулар номи	Ўқув юкламаси ҳажми (соат)	Машғулот тури		Назорат шакли
			Масофавий офлайн	Масофавий онлайн	
1	Компьютер тармоқлари, интернет, электрон почта ва тармоқ технологияларидан фойдаланиш ва ахборот хавфсизлиги	2	Ўқув материалларини мустақил ўзлаштириш	Онлайн маъруза (вебинар)	Онлайн назорат (тест)
2	“Microsoft office” дастурлари ва бошқа замонавий дастурий воситаларидан касбий фаолиятда фойдаланиш тартиби ва қоидалари	2	Ўқув материалларини мустақил ўзлаштириш	Онлайн маъруза (вебинар)	Онлайн назорат (тест)
3	Хорижий тилдаги интернет сайтларидан ўз соҳасига оид материалларни танлаб олиш ва таҳлил қилиш тартиби	2	Ўқув материалларини мустақил ўзлаштириш	Онлайн маъруза (вебинар)	Онлайн назорат (тест)
Жами			**6**		

ЎҚУВ МОДУЛИНИ ЎЗЛАШТИРГАН ТИНГЛОВЧИГА БЕЛГИЛАНАДИГАН КАСБИЙ МАЛАКА ТАЛАБЛАРИ

Умумий малака талаблари:

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 8 сентябрдаги “Юридик соҳага оид билим талаб этиладиган мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини оширишнинг замонавий тизимини жорий эти чора-тадбирлари тўғрисида”ги 544-сон қарорида белгиланган.

Касбий малака талаблари:

инсон ресурсларини бошқариш ва корпоратив бошқарув соҳасидаги қонунчиликни билиш;

менежмент ва корпоратив бошқарув соҳасидаги замонавий тенденцияларни, бошқарув қарорларининг самарадорлигини баҳолай олиш кўникмаларига эга бўлиш;

аниқ вазиятлар таҳлилида муаммоларни аниқлаш, уларни ҳал қилишнинг усулларини белгилай олиш ва кутилаётган натижаларни баҳолаш кўникмаларига эга бўлиш;

раҳбар шахси ва раҳбарлик услубларини, жамоадаги психологик жараёнларни билиш;

тизимли таҳлил ва бошқарув қарорларини қабул қилиш, менежментнинг замонавий тамойиллари ва усуллари, корпоратив бошқарув тамойиллари ва механизмлари тўғрисида назарий билимларни эгаллаш;

бошқарув жараёнидаги муаммолар, вазиятлар таҳлили ва босқичлари ҳамда бошқарув қарорлари қабул қилиш ва амалга ошириш усулларини билиш;

шахснинг ўз ўзини бошқариш ва жамоага таъсир этиш услубларини билиш;

бошқарувни ташкил қилиш ва уни самарали амалга ошириш кўникмаларига эга бўлиш;

вазиятлар бўйича таҳлилий фикрлаш ҳамда стратегик режалаштириш, муаммоли вазиятларни аниқлай олиш, ходимлар ўртасида вазифаларни тўғри тақсимлаш кўникмаларига эга бўлиш;

вазиятни объектив баҳолаш ва назорат қилиш, ўз мақсад ва вазифаларини аниқ ифодалай олиш, жамоада уйғун муҳитни шакллантира олиш кўникмаларига эга бўлиш;

ташкилотчилик, шахсий ташаббускорлик, қарорлар қабул қилиш, музокаралар олиб бора олиш кўникмаларига эга бўлиши лозим.

ЎҚУВ МОДУЛИ БЎЙИЧА ЎҚУВ-МЕТОДИК ТАВСИЯЛАР

1-Мавзу. Компьютер тармоқлари, интернет, электрон почта ва тармоқ технологияларидан фойдаланиш ва ахборот хавфсизлиги

Тармоқларнинг характеристикаси ва уларнинг қўллаш хусусиятлари. Локал компьютер тармоги. Глобал компьютер тармоқлари. “INTERNET” тармоғи.

Ахборот хавфсизлигини таъминлаш. Логин тушунчаси. Парол тушунчаси. Авторизация тушунчаси. Рўйхатдан ўтиш тартиби. Логин ва паролга эга бўлиш шартлари. Логин ва паролни ўғирлаш. Фишинг. Ресурслардан рухсатсиз фойдаланиш ва унинг оқибатлари. Компьютер вируси, унинг турлари ва вазифалари. Вирусларга қарши курашиш усуллари. Ҳужум тушунчаси.

2-Мавзу. “Microsoft office” дастурлари ва бошқа замонавий дастурий воситаларидан касбий фаолиятда фойдаланиш тартиби ва қоидалари

Internetда алоқани ташкил этиш. Интернетда турли дастурлар билан ишлаш. Internetни манзилгоҳлаш услубиёти. Ахборот тизими дастурий таъминотининг умумий тавсифи. Амалий дастурлар таъминоти ва инструментал воситалар. Ахборот ва маълумотларни қайта ишлашнинг хозирги замон воситалари. Ping, Telnet ва FTP билан ишлаш, Arcie ва Gopher билан ишлаш, терминал, протокол, эмутация, операцион тизим, алоқа, интернет, маълумотлар базаси, сервер, архив. WWWда ишлаш, глобал, глобал гиперматн, график, видео, Markup Language, почта, HTTP, манзилгоҳ, типик манзилгоҳ, сервер, сервер манзилгоҳи, деректория, порт, порт номери, браузерлар, кураш, браузерлар уруши, Internet Explorer. Персонал компьютерлар архитектураси ва уларни самарадорлигини ошириш. Модем, модемни ишлаш принципи ва кузатиладиган баъзи хатоликларни тузатиш.

3-Мавзу. Хорижий тилдаги интернет сайтларидан ўз соҳасига оид материалларни танлаб олиш ва таҳлил қилиш тартиби

Хорижий тилдаги интернет сайтларининг тавсифи ва имкониятлари. Хорижий тилдаги интернет сайтларидан иш юритишда ва бошқаришда фойдаланиш. Хорижий тилдаги интернет сайтларининг ишлаш тартиби. Хорижий тилдаги интернет сайтларига боғланиш ва уни ўчириш тартиби. Хорижий тилдаги интернет сайтларида ахборотни қидириш усуллари, ахборотларни кўчириш ва сақлаш тартиби. Хорижий тилдаги интернет сайтлари электрон манзил тавсифи ва унинг имкониятлари ҳамда таркиби. Электрон почта билан ишлаш дастурлари ва электрон хатни ёзиш тартиби. Чат ёрдамида мулоқот. Веб блоглар ва веб саҳифалар. Форум орқали мулоқот. Видеоконференция, интернет телефония. Хорижий тилдаги интернет сайтларидан олинган материалларни таржима қилиш усуллари

ва тартиби. Хорижий тилдаги интернет сайтларидан олинган материалларга ҳавола бериш тартиби.

ТИНГЛОВЧИЛАР БИЛИМИНИ МОНИТОРИНГ ҚИЛИШ, БАҲОЛАШ ТАРТИБИ, ШАКЛЛАРИ ВА МЕЗОНЛАРИ

Марказ директорининг буйруғи билан ўқув дастурининг ҳар бир модули бўйича модуль раҳбари тайинланади.

Модуль раҳбарига қуйидаги вазифалар юклатилади:

бириктирилган модуль дастурининг лойиҳасини ишлаб чиқиш ва белгиланган тартибда тасдиқлатиш чораларини кўради;

модуль дастурида белгиланган мавзулар бўйича ўқув материаллари ҳамда ўқув контентларини ишлаб чиқилишини таъминлайди;

буюртмачи ташкилотлар билан ҳамкорликни йўлга қўяди, унинг ҳуқуқий асослари ҳамда ташкилий чораларни кўради ва такомиллаштириб борилишини таъминлайди;

мутахассисликка оид йўналишларидан келиб чиққан ҳолда тақдим этилган материаллар асосида ҳуқуқни қўлаш амалиётдаги муаммоларни таҳлил қилади ва шу асосда модуль дастурларини такомиллаштириб борилишини таъминлайди;

малака ошириш курсларининг мутахассисликка оид йўналишларидан келиб чиққан ҳолда тингловчилар билан доимий алоқа ўрнатади, уларнинг таклиф ва тавсияларини ўрганади ҳамда умумлаштиради;

модуль дастурининг мавзулари бўйича онлайн маърузалар (вебинар) ташкил этиш жадвалини шакллантиради ва ташкил этилишини таъминлайди;

модуль дастури бўйича назорат топшириқларни (тестлар, назорат саволлари ва ҳ.к.) ишлаб чиқилишини таъминлайди.

Модуль раҳбарига ўқув жараёнини ташкил этишга доир бошқа вазифалар ҳам юклатилиши мумкин.

Таълим олишнинг белгиланган натижаларига эришиш, номинал меҳнат ҳажми ҳамда уларнинг ҳаққонийлиги ва мослигини баҳолаш мақсадида ўқув жараёнининг мониторинги ўтказилади. Мониторинг сўровнома, фокус-гуруҳлар, интервью олиш ёки эришилган натижаларни таҳлил қилиш ва бошқа усулларда амалга оширилиши мумкин.

Ўқув жараёнининг мониторинги Марказнинг Таълим жараёни сифатини услубий таъминлаш, мониторинг қилиш ва баҳолаш бўлими томонидан ўтказилади.

Онлайн назоратлар:

Модуль дастури мавзуларини ўзлаштириш даражасини аниқлаш учун тингловчи ҳар бир мавзу бўйича тавсия қилинган ўқув контентлари билан танишиб чиққач, ушбу мавзу юзасидан онлайн назорат тартибида назорат тест топшириқларини бажаради.

Онлайн назоратлар ўрганилган мавзу доирасида тайёрланган тест топшириқлари асосида ташкил этилади. Бунинг учун тингловчига учун камида 10 тадан тест саволи ҳамда ҳар бир тест саволини ишлаш учун бир дақиқадан вақт берилади. Тест натижалари шу вақтнинг ўзида эълон қилинади.

Ҳар бир мавзу бўйича тавсия этилган онлайн назорат тест топшириқлари тингловчи томонидан **70 фоизга** ўзлаштирилганда унга навбатдаги мавзуларни ўзлаштиришга рухсат берилади. Онлайн назорат тест натижалари балл ҳисобида баҳоланади.

“Ўтмади”			“Ўтди”		
Балл (фоизда)		*Тўғри жавоблар сони*	*Балл (фоизда)*		*Тўғри жавоблар сони*
Min	**Max**	6 та ва ундан кам	**Min**	**Max**	7 та ва ундан кўп
0	69		70	100	

Тингловчилар томонидан топширилган назорат тест натижалари автомотик равишда масофавий таълим платформаси дастури орқали қайднома варақасида умумлаштирилади.

Мазкур модуль дастури бўйича тингловчининг билими 56 фоизга баҳоланган тақдирда ўзлаштирилган ҳисобланади ва унга белгиланган кредит бирликлари ажратилади.

“Ўтмади”		**“Ўтди”**	
Балл (%)		Балл (%)	
Min	**Max**	**Min**	**Max**
0	56	56·	100

МОДУЛЬ ДАСТУРИНИ ЎРГАНИШ УЧУН ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари:

Шавкат Мирзиёев. Миллий тараққиёт йўлимизни қатъият билан давом эттириб, янги босқичга кўтарамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 692 б.

Шавкат Мирзиёев. Халқимизнинг розилиги бизнинг фаолиятимизга берилган энг олий баҳодир. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2018. – 508 б.

Шавкат Мирзиёев. Нияти улуғ халқнинг иши ҳам улуғ, ҳаёти ёруғ ва келажаги фаровон бўлади. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2019. – 400 б.

Шавкат Мирзиёев. Миллий тикланишдан – миллий юксалиш сари. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2020.

Норматив-ҳуқуқий хужжатлар:

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Маъмурий суд ишларини юритиш тўғрисидаги кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикасининг Меҳнат кодекси. – Т., 2019.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси. Расмий нашр. – Т.: “Адолат”, 2018.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси. Расмий нашр. – Т.: “Адолат”, 2018.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик процессуал кодекси. Расмий нашр. – Т.: “Адолат”, 2018.

Ўзбекистон Республикасининг “Электрон ҳукумат тўғрисида”ги Қонуни.

Ўзбекистон Республикасининг “Жисмоний ва юридик шахслар мурожаатлари тўғрисида”ги Қонуни (янги таҳрири).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 13 апрелдаги “Давлат ҳуқуқий сиёсатини амалга оширишда адлия органлари ва муассасалари фаолиятини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-5415-сонли Фармони.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 13 апрелдаги “Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштиришга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3666-сон қарори.

Дарслик, монография, ўкув кўлланмалар ва бошка адабиётлар:

Леинванд, Аллан, Пински, Брюс. Конфигурирование маршрутизаторов Cisco, 2-е изд. Пер. с англ. – М., 2001.

Дж. Ф. Димарцио, Маршрутизаторы CISCO. Пособие для самостоятельного изучения, 2003.

Вито Амато, Основы организации сетей Cisco. Том 1, CiscoPress, 2004.

Вито Амато, Основы организации сетей Cisco. Том 2, CiscoPress, 2004.

Олифер В.Г., Олифер Н.А. Компьютерные сети – принципы, технологии, протоколы. – М, 2003

Бэрри Нанс. Компьютерные сети. – М.: БИНОМ, 1996.

Назаров А.Н., Симонов М.В. АТМ технология высокоскоростных сетей. – М. ЭКО-ТРЕНДЗ, 1998

Золотов С. Протоколы Интернет-BHV. – С.Петербург, 1998

Лаура А Чаппелл, Ден Е.Хейкс. Анализатор локальных сетей NetWare- Novell, 1998.

Ю.Бройдо В.Л. Вычислительные системы, сети и телекоммуникации: Учебник для вузов. 2-е изд. – СПб, Питер, 2006.

Денисова А., Вихарев И., Белов А., Наумов Г. Интернет. Самоучитель. 2-е изд. – СПб. Питер. 2004.

Дж. Скотт Хогдал. Анализ и диагностика компьютерных сетей-Лори.2001

Современная прикладная криптография. – М. Гелиос АРВ, 2002.

Петраков А.В. Защита информации. М.: Финансы и статистика, 1993.

А.В. Гордеев Системное программное обеспечение Питер, 2003

Пятибратов А.П. и др. Вычислительные системы, сети и телекоммуникации: Учебник. —2-е изд. // А.П.Пятибратов, Л.П.Гудыно, А.А.Кириченко. Под ред. А.П.Пятибратова. – М., 2001..

Мур М. и др. Телекоммуникации. Руководство для начинающих. / Авторы: Мур М., Притск Т., Риггс К., Сауфвик П. – СПб.Петербург, 2005.

Мигранова.Е. Компьютер тармоқлари фанидан амалий машғулотларни замонавий ахборот-коммуникация технологиялари асосида ўқитиш. – Т., ТАТУ, 2012.

Калханов П. Компьютер тармоқлари. – Нукус, 2014.

М.М.Мусаев, А.АДаххоров компьютер тармоқларини йиғиш. – Т., Илм Зиё. 2011.

Ю.О.Пардаев. Компьютер тармоқларида маълумотлар хавфсизлигини таъминлаш. – Нукус, 2014

Ахборот-ресурс манбалари

Cisco ўкув кўлланмалари. http://progbook.net/seti/cisco/

Энциклопедия сетевых протоколов, www.protocols.ru/

Сетевые протоколы и технологии, www.oszone.net/83/

Базовые технологии локальных сетей http://www. citforum.ru/ win/ nets/ protocols2 /index.shtml

Введение в IP-сети http://www.citforum.ru/win/nets/ip/contents.shtml

Практическое руководство по сетям Plug-and-Play Ethernet http://www.citforum.ru/ win/ nets/ ethernet/pract.shtml

Семейство протоколов TCP/IP http://www.citforum.ru/win/internet/tifamily/index.shtml

Статическая IP-маршрутизация, Дмитрий Карпов http://www.citforum.ru/ win/ intemet/ tifamilv/ iproutng.shtml

Интернет сайтлари

Ўзбекистон Республикаси Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси: http:// lex.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси сайти: www.parliament.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати сайти: www.senate.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Ҳукумат портали: www.gov.uz

Ўзбекистон Республикаси Конституциявий суди сайти www.ksu.uz

Ўзбекистон Республикаси Олий суди сайти: www.supcourt.uz

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги сайти: www.minjust.uz

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги сайти: www.mvd.uz

Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси сайти: genprok.gov.uz

Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази сайти: www.nhrc.uz.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) сайти: www.ombudsman.uz

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон миллий университети сайти: http: //www.nuu.uz

Тошкент давлат юридик университети сайти: http: //www.tsul.uz

Юристалар малакасини ошириш маркази сайти: http://uzmarkaz.uz